

**Prof.dr Boro Tramošljanin, naučni savjetnik Evropskog defendologija
centra Banja Luka**

SVE JE INVERZNO U SAVREMENOM SVIJETU

Živimo u savremenom izopačenom svijetu gdje su stvari postavljene potpuno naglavačke. Umjesto da u prvi plan instaliramo pozitivne vrijednosti za istinom, pravdom, slobodom, solidarnosti, humanizmu, tolerancijom, na pijedestal uzvišenih vrijednosti postavljene su negativne vrijednosti kao što su laž, nepravda, nepotizam, egocentrizam, licemjerje i nepoštovanje drugoga i drugosti.

Aposlutno je u pravu eminentni filozof Dragoljub Mićunović kada konstatuje: „Mi živimo u jednom beznađu, nedostatku perspektive što nas dovodi do očaja. Sve oko nas je tromo, pasivno, indolentno i nikako da se pokrene sa mrtve tačke.“

Da danas egzistiramo u savremenom svijetu impregniranom totalnom inverzijom navešćemo ilustrativne primjere kojima ćemo verifikovati našu tezu.

1. Ukoliko se neko lapidarnim riječima izjašnjava da je po svom opredjeljenju demokrata to često nije potvrđeno na djelu. Tipičan primjer je ponašanje opozicionih stranaka i studenata u Srbiji. O onome kako se deklarativno izjašnjavaju su za demokratizaciju Srbije i radiklane promjene u njoj. No, u realnosti je obrnuto s obzirom da su skloni ekstremizmu gdje putem nasilja nastoje po svaku cijenu destruirati Srbiju i tako poslati u ropotarnicu istorije.

2. Ko tvrdi za sebe da je po svojoj vokaciji sklon solidarnosti i humanizmu događa se često suprotno da je egocentričan. To znači da je sklon preferirati svoje sebične interese, a svako njegovo pozivanje na opšte društvene interese je samo paravan za kamufliranje svojih privatnih i partikularnih interesa. To se u Srbiji i Republici Srpskoj potvrdilo u vrijeme tranzicije praćenom neodgovornom, nehumanom i hazardnom privatizacijom. Društvena preduzeća su za relativno kratko vrijeme privatizovana od strane ratnih profitera i novokomponovanih tajkuna. Radnici su silom prilika bili prepušteni ulici lišeni prava na rad i lični dohodak. To je imalo za posljedicu da se društva u Srbiji i Republici Srpskoj diferenciraju na manjinsku elitu bogatih i gigantsku masu siromašnih. Dakle, u tom vremenskom periodu tranzicije elita ratnih profitera je u formalnom pogledu proklamovala da se zalaže za humanističku dimenziju privatizacije da se u njoj preferiraju interesi radnika. A, u stvarnosti se dogodilo obrnuto da se privatizacija redukovala na totalnu

eksproprijaciju društvene imovine u korist tajkuna pri čemu su radnici masovno ostajali bez posla.

3.Kada je riječ o relativnom odnosu između istine i laži neophodno je naglasiti da je laž u intencionalnom smislu daleko efikasnija i brža od istine.Na to nas podsjeća i naša narodna mudrost.Naime, dok laž sa temporalnog aspekta nekoliko puta običe zemaljsku kuglu istina se još nije ni pokrenula sa svoje startne pozicije usmjerene prema laži sa ciljem da je demantuje i dokaže njenu perfidnost i apsurdnost.Takođe, u takvim okolnostima ni kritičko javno mnijenje nema onaj potencijal da difanira i diskredituje laž.

4.Što se tiče međusobnog odnosa pravde i nepravde svjedoci smo da je pravda potpuno abdicirala pred nepravdom.Nepravda je postala neprikosnovena postavljajući se u strogom hijerarhijskom smislu iznad pravde.Danas svako pozivanje na pravdu kao farsičnu ornamentiku ima primordijalni zadatak da se kamuflira brutalnost nepravde koja u svojoj hiperboličnoj ekstazi nema granice.

5.Prevalencija individualizma nad društvenosti.Solipsizam je danas u prvom planu, a društvenost je akcesorna kategorija.Sve se u kosmopolitskoj relaciji redukuje na onu čuvenu tezu Kristofera Laša koja glasi : „Dovoljno voljeti samog sebe da mi nisu potrebni drugi da me usrećuju.“Na taj način se negira ono Marksovo i Engelsovo gledište u Ranim radovima gdje oni protežiraju humanističku filozofsku antropologiju.Ono se opredmećuje u onim njihovim znamenitim riječima „da je najveća vrijednost za čovjeka drugi čovjek“ koji mu nije antagonizovan nego, naprotiv, predstavlja njegovu komplementarnu dopunu.Međutim, društvena realnost u planetarnoj relaciji je otišla suprotnim smjerom.Umjesto progresivnog i humanog društva konstituisano je nedemokratsko totalitarno društvo.Danas živimo u postindustrijskom društvu gdje su pokidane sve niti među ljudima.Svako je usmjeren prema sebi što determiniše apsolutni egocentrizam.Bitno, da je meni dobro a svima drugima se mogu događati egzistencijalne neugodnosti koje se apsolutno apstrahuju.Prema tome, indiferentni smo prema drugosti jer drugi mi nije komplementarna dopuna nego „pakao“kako je to isticao Ž.P.Sartr.

6.Inverzija između žrtve i agresora.Ona je bila jasno artikulisana u vrijeme građanskog rata u SFRJ. Srbi koji su uz velike žrtve branili suverenitet i teritorijalni integritet socijalističke Jugoslavije proglašeni su agresorima od strane secesionističkih republika Slovenije,Hrvatske,Bosne i Hercegovine, Makedonije.Sa druge strane pomenute republike koje su metodom nasilne secesije dezintegrisale zajedničku državu SFRJ su sebe smatrale žrtvama srpske, četničke agresije i

nosiocima borbe za oslobođenje od velikosrpskog hegemonizma i totalitarnog režima Slobodana Miloševića.

I da zaključimo.Imajući u vidu činjenicu da danas živimo u nedemokratskim totalitarnim političkim režimima koji su poprimili petrifikaciju u svjetskim relacijama, onda je sasvim razumljivo što su fantazmagorije istine, pravde , jedankosti, ravnopravnosti, suverenosti i slobode u svakodnevnom govoru poprimile frekventnu konotaciju.I ukoliko više govorimo o njima njih je sve manje u svakodnevnom društvenom životu.Za njima osjećamo deficit koji je danas veći nego u ranijem vremenskom periodu.Otuda nama na tom planu ostaje jedino nada u onom Blohovom tumačenju tog fenomena da će se pomenute i taksativno nabrojane fantazmagorije ostvariti u budućnosti.